

ההסכם החדש מזיק למורים

עמ' 5-6

זוהר הרדין

زوهريه زو هادركه ZO HADEREKH

גיליון 35 / 7 בספטמבר 2022

דרכיה נדבות וכל נתיבותיה גזענות

הפעם הוסיף לדמגוגיה החברתית הרגילה שלו ממד נוסף: גזענות. בתשדיר הבחירות נראה דרעי טוען כי "חמישים מיליארד שקלים נלקחו מהחלשים וניתנו לערבים". לפי דרעי, האוכלוסייה המוחלשת בישראל מונה יהודים בלבד. בכך הוא מתעלם מהעובדה כי רוב העניים בישראל הם דווקא ערבים. אחד מכל שלושה ילדים ערבים חי בעוני, זאת בעת שבקרוב כלל הילדים בישראל (כולל הערבים) אחד מכל חמישה חי בעוני. האמירה לפיה "חמישים מיליארד שקלים ניתנו לערבים" היא גם אומללה וגם שגויה. ממשלת נתניהו (בה כיהן דרעי כשר) הבטיחה מענקי סיוע לחברה הערבית בגובה 32 מיליארד שקלים. כצפוי, רובם טרם הגיעו ליעדם.

הצהרותיו של דרעי מזכירות סיסמאות בהן השתמשה מפלגה מסוימת שפעלה בעבר בגרמניה (אסור להשוות, כמובן!). בסוף שנות ה-20 של המאה הקודמת היא הכריזה כי "שלושה מיליון מובטלים = שלושה מיליון יהודים". מובטלים היו ועוד יהיו, אך בגרמניה לא חיו מעולם שלושה מיליון יהודים. חרף העובדות, המסר הזה נקלט: "כאשר ניפטר מהיהודים חרפת האבטלה תבוא על פתרונו".

את מי משרת הניסיון לשסות מוחלשים (יהודים) במוחלשים (ערבים)? את הסדר הקפיטליסטי השליט. לאורך השנים ש"ס ומנהיגיה לא טרחו כלל למען שינוי חברתי מן היסוד, אף לא בחקיקה. מדובר במפלגה שכלל שחולפות השנים הופך סדר יומה ימני-קיצוני יותר. שריה תומכים דרך קבע בכל תוכנית ניאו-ליברלית ואנטי חברתית הנקלעת לדרכם, והיא אינה מקבלת לשורותיה נשים ("אין התפקדות לש"ס ואין לה חברים רשמיים, לכן אין אפליית נשים", נאמר בתשובתה לעתירה שהוגשה נגדה בנושא).

דרעי תמיד היה ותמיד יהיה מוכן לשרת בכל הזדמנות את בעלי ההון ואת ממשלותיהם. ש"ס – דרכיה דרכי נדבות וכל נתיבותיה גזענות.

מפלגת ש"ס פתחה בשבוע שעבר את קמפיין הבחירות שלה תחת הכותרת: "רעבים לשינוי". הקמפיין ה"חברתי" לכאורה מצטרף לשורה של קמפיינים ימניים המבטיחים לתקל את נושא יוקר המחיה. באופנה החדשה החל כמובן קמפיין הליכוד בראשות בנימין נתניהו. אך הבטחות הפוליטיקאים מימין לתיקון נוטות להתפוגג בדרך כלל מיד לאחר סגירת הקלפיות ביום הבחירות.

כבר הורגלנו לכך: במרצ זה ה"געוואלד" הפונה ללב הבוחרים, ובש"ס – אלה "הרעבים". פעם אף העמידה המפלגה הדתית כמה בחורי ישיבה בצומת עזריאלי בתל-אביב, שחילקו לעוברים ולשבים פיתות וכרוזים של המפלגה. כך אימצה לעצמה ש"ס קמפיין בחירות החודר ראשית לקיבה, ורק אחר כך לשכל.

יו"ר ש"ס וחבר הכנסת והשר לשעבר אריה דרעי (שנאליץ, כזכור, להתפטר מהכנסת כדי לנהל משפט בו הואשם בעבירות מס ובהלבנת הון) הציג לאחרונה את בשורת הבחירות התורנית של ש"ס: "נתנה את כניסתנו לממשלה בשריון מיליארד שקלים בכל שנה עבור כרטיס הביטחון התזונתי לזכאים. זאת כחלק מתוכנית כוללת למיגור העוני ולסיוע לאזרחי ישראל הקורסים תחת יוקר המחיה המשתולל שהעמיקה הממשלה האטומה של לפיד וליברמן".

אין ויכוח על אטימות הממשלה, אך דרישתו של דרעי להוסיף למערכת הרווחה מיליארד שקלים בלבד היא תמוהה. תקציב המדינה מונה כ-400 מיליארד שקלים. על כן – האם פרומיל ממנו יפתור את סוגיית היעדר הביטחון התזונתי ממנו סובלים כמיליון ילדים וקשישים (אליבא דתשדיר הבחירות של ש"ס)?

דרעי, המבלה את חופשותיו במלונות יוקרה בשווייץ, הוא האחרון שראוי לדבר בשםם של הרעבים והעשוקים. אך

שקרי הגז מתנדפים

"מדינת ישראל תלויה במאגר גז על בסיס אנרגיה מאובנת שהתגלה בסמוך לחופי הארץ. זו המדיניות המכוונת בה נקטו ממשלות ישראל, ובה נקטו בפרט ממשלות נתניהו ושר האנרגיה הקודם שטייניץ. אך גם 'ממשלת השינוי' המשיכה באותו רומן סוער עם חברות הגז. הן מרוויחות הון עתק מסידור זה, בכך אין ספק, אך האם גם אנחנו מרוויחים? מדובר, כמובן, בשאלה מורכבת. מעבר לייצור החשמל ישנו גם רווח כספי אותו מקבלת המדינה בתמורה למכירת הגז, בצורה של מיסים ותמלוגים. אך ישנן גם השפעות והשלכות אחרות. דלקים על בסיס אנרגיה מאובנת, שהגז נמנה עליהם, הם מוצרים מזיקים, שהפקתם ושריפתם משחררת לאוויר חומרים מזיקים הגורמים לתחלואה ולתמותה, כמו גם גזי חממה, הגורמים להחמרה במשבר האקלים העולמי. התגמולים הציבוריים מרווחי הגז גדלו לעומת השנים הקודמות, אך הם אפסיים בהשוואה להבטחות נתניהו כי 'מאות מיליארדי שקלים יעברו לציבור'. בשל העדפת היצוא, קיים חשש למחסור נקודתי בגז טבעי עבור לקוחות ישראליים. נתונים רשמיים של משרד האנרגיה מצביעים על כך שבעוד 15–18 שנים תיאלץ ישראל להתחיל לייבא גז".

עדי וולפסון, "העין השביעית", 25.8

הפוך אבו שחאדה, הפוך

"בשבועות האחרונים הצהירה בל"ד כי היא שוקלת לרוץ לבד או במסגרת רשימה שתוביל בעצמה, וזאת נוכח מה שהיא תופסת ככישלון הרשימה המשותפת בהובלת חבר הכנסת איימן עודה וחד"ש. ח"כ סמי אבו שחאדה, העומד בראש בל"ד העלה לעמוד הפייסבוק שלו נאום ארוך בו נראה מסביר את הסיבות למהלך. אך כשסמי אבו שחאדה טוען כי לפלסטינים אין פרטנר בפוליטיקה הציונית הוא טועה, ולא רק בניתוח המציאות. הוא למעשה גוזר על הפוליטיקה הפלסטינית שיתוק. כדי להיכנס, הפלסטינים צריכים לדפוק על הדלת, ואף לבעוט בה".

אמיר פאח'ורי, "שיחה מקומית", 25.8

מרצ מוכרת אותה סחורה, אך משומשת / א'

"ממשלת השינוי שקמה בשנה שעברה חלצה את הפקק, שחררה את המדינה מהלפיתה של נתניהו הנאשם בפלילים והקימה ממשלת חילוף זמנית. אבל הבחירות בעוד חודשיים יהיו בחירות של הכרעה, בשאלה לאיזה כיוון המדינה תלך - אם תהיה לה ממשלת רווחה-אקלים-שוויון-שלום, או ממשלה של חוקי גזע, ברית בין מושחתים למשיחיים, שתגרש שמאלנים, ערבים וסתם מתנגדי משטר - ברכבות, כמו שבן-גביר כבר הצהיר".

איגרת יו"ר מרצ, זהבה גלאון לחברי המפלגה, 26.8

מרצ מוכרת אותה סחורה, אך משומשת / ב'

"מה מאפיין צעירים מגניבים לדעתם של זהבה גלאון ועוזריה? הם שותים ורוקדים. זה מה שהם עושים כל היום. רוקדים ושותים. בקמפיין הבחירות ב-2015 מרצ הוציאה סרטון שבו חברי המפלגה מפזזים בצוואת לצילי מוזיקת חפלה בלקינטי. מעל כולם בלטה זהבה גלאון שהניפה את ידיה מעלה-מעלה ולצדדים, כשהיא מקפצת וצוהלת, לפי קצב פנימי שבינו ובין המוזיקה יש קשר קלוש בלבד. את הקמפיין הנוכחי שלה זהבה גלאון פתחה דווקא במועדון הפאי בתל אביב, שמארח בדרך כלל מסיבות גייז סוערות, נו, באמת. כשפוליטיקאית כמו זהבה גלאון רוקדת מול עדשת המצלמה, נחשפים הזיוף ומאמץ היתר. נחשפת המחשבה הצינית שמאחורי האקט. זה כל כך שקוף. בגלל זה לאף אחד לא אכפת מסרטוני הריקודים של גלאון".

ניסן שור, "הארץ", 26.8

דברים בשם אומרם

בגרמנית זה נשמע נכון יותר

"בסך הכל צריך למנות קבוצת אנשים שתגבש תוכנית לגירוש האויבים והאנשים החותרים נגד קיומה של מדינת ישראל ופועלים להשמדתה באופן אקטיבי. כיצד בדיוק תעבוד התוכנית? אני לא איש מקצוע, אבל אני אומר לך שאני בטוח שהם ימצאו את המבנה הנכון. כמובן שנצטרך לעשות זאת בצורה מסודרת, להגדיר את הדברים".

יצחק וסרלאוף, מקום שני בעוצמה יהודית, בריאיון לאתר "סרוגים", 23.8

מכתבים

למערכת

חצי שנת מאבק למען הפליטים

בששת החודשים האחרונים התרחשו מקרי חירום אשר אילצו את פעילי המוקד לפליטים ולמהגרים להתמודד עם קשיים ואתגרים רבים.

בחודש פברואר, בצל משבר הפליטים האוקראינים, נאבקנו כדי לגרום לישראל לעמוד בהתחייבויותיה המוסריות והחוקיות כלפי מי שנמלט מזוועות המלחמה. בד בבד, התרענו על היחס הקשה של הממשלה כלפי מבקשי המקלט מיבשת אפריקה, אשר נמלטו ממנה לישראל לפני למעלה מעשור.

פחות מחודשיים לאחר מכן, בחודש אפריל, התמודדנו עם כוונת ישראל להסיר את ההגנה הקבוצתית מעל מבקשי המקלט מקונגו. גברים, נשים וילדים שהיו מוגנים למעלה מ-20 שנה, הועמדו בן לילה בפני סכנת גירוש. לאחרונה, בחודש יוני, עמד בפתחם של מבקשי המקלט בישראל איום חדש: משרד הפנים פרסם נוהל המגביל באופן חמור את זכותם לעבוד.

ניסיונו הרב בעבודה ציבורית ובפעילות משפטית עקרונית איפשר לנו להתמודד עם מקרי החירום הללו, ובמקביל לסייע למאות מבקשי מקלט באופן יומיומי. לאורך כל הדרך שמרנו על קשר הדוק עם ארגונים, עם שותפים ועם הקהילות להן אנו מסייעים.

בעקבות פיזור הכנסת, קשה לחזות מה צופן העתיד עבור האוכלוסיות הפגיעות ביותר בישראל. לצערנו, חצי השנה האחרונה לימדה כי כוחות המתנגדים לפליטים נותרו משמעותיים ונחושים במאמציהם להפוך את חייהם לבלתי נסבלים. הם מנשלים את מדינת ישראל ממחויבותה הפוליטית, החוקית, המוסרית וההיסטורית כלפי הפליטים. אנו נחושים להיאבק בכוחות אלה, וקוראים להפוך את מדינת ישראל למקום המגן על הזקוקים ביותר.

חמוטל סדן, המוקד לפליטים ולמהגרים

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

8 מתו בתאונות עבודה תוך 4 שבועות

הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד הכלכלה. בנוסף, על מינהל הבטיחות לגבש ולפרסם מדיניות פיקוח ואכיפה באתרי הבנייה, אשר תבהיר ותסדיר את אופן ביצוע פעולות הפיקוח במקומות העבודה השונים. בנוסף, יש לוודא כי הרשויות יפתחו חקירות פליליות במקרים בהם ימצאו הפרות בטיחות, ויישמו אכיפה מקיפה ושוויונית בכלל ענפי התעסוקה ובכלל היישובים בארץ.

צעד חיוני נוסף הוא פרסום דחוף של נוהל מפקח עבודה ראשי, אשר יגביל את ההיקף המירבי של פעולות הבנייה הנמצאות באחריות מנהל עבודה בודד. יש להבטיח דריכות, אפקטיביות ומהירות בפיקוח למניעת תאונות העבודה. כן יש להפעיל לחץ על הפרקליטות ולא לאץ אותה לזרז את תהליך קבלת החלטותיה בנושא מיצוי הדין עם האחראים לתאונות.

קיימת חשיבות עצומה בהגברת הליכי המשמעת מצד רשם הקבלנים בעניינין של חברות קבלניות המתרשלות בשמירה על בטיחות העובדים. יש להחמיר את הסנקציות המוטלות עליהן ולהבטיח את יישומן הקפדני. כמו כן, יש להבטיח את הגברת הפיקוח מצד רשם הקבלנים על ביצוע עבודות בנייה של קבלנים רשומים בסיווג מתאים – זו, כמעט אינה מתבצע כיום וגורמת בין השאר להתרופפות ביישום תקני הבטיחות באתרי הבנייה.

הדס תגרי

הקבוצה למאבק בתאונות בניין ותעשייה

"פצוע בינוני" מפונה מאתר בנייה ברחוב שרת בתל-אביב, 1 בספטמבר (צילום: מד"א)

מספר מחירי של נפגעים כתוצאה מתאונות עבודה נרשם במהלך חודש אוגוסט: שמונה הרוגים, עשרה פצועים קשה (כמה מהם נמצאים עדיין בסכנת חיים), ארבעים ושמונה פצועים "בינוניים" ואלפי פצועים "קל". כיצד על הרשויות האחראיות לפעול כדי להבטיח את שלום העובדים במהלך החודשים שעד הבחירות?

מדיניות הממשלה היוצאת התאפיינה בהימנעות בוטה מיישום מהלכים חיוניים לקידום בטיחות העובדים. שרת הכלכלה אורנה ברכיבאי סירכה לקדם חקיקה להטלת האחריות לבטיחות העובדים על מנהלי האתרים והקבלנים. על כן, מוסיפות התאונות להתרחש בקצב מסחרר. כעת מסתתרים נציגי השלטון מאחורי הבחירות הקרבות. אך אלה תירוצים - גם בעת חילופי ממשלות ישנן פעולות חיוניות רבות שניתן לבצע וליישם. יש לקוות כי ועדת העבודה והרווחה של הכנסת תתכנס בדחיפות לקיום דיון דחוף בנושא, ותדרוש מהרשויות לקדם צעדים נוספים. בראש ובראשונה - איש עשרות התקנים הפנויים והמתוקצבים עבור מפקחים במינהל

הרוגי תאונות העבודה במהלך חודש אוגוסט

2.8, תושב תל-מונד (60) נהרג לאחר שנפל מגג במהלך התקנת רעפים באתר בנייה ברחוב הצנחנים ברעננה.

10.8, מוסא אלעטראש (26) תושב כפר ראי בנפת ג'נין, נהרג לאחר שנפל מגובה בעבודתו באיטליז 'האקדמיה לבשר' ביישוב תל-מונד.

13.8, יחיא נסאסרה (18) תושב טייבה, התחשמל למוות במתקן לשטיפת רכב בעיר.

21.8, דיאב ותד (21) וחסן ותד (29) תושבי ג'ת, נהרגו לאחר שמעלית משא נפלה מגובה ומחצה אותם למוות באתר פרויקט 'סנטרל' בביצוע 'עמרם אברהם ביצועים בע"מ' ברחוב השחרור בטירת כרמל. 3 עובדים נוספים נפצעו בתאונה.

21.8, בילאל ג'בארי (56), תושב מושיריפה שבואדי ערה, נהרג לאחר שנפל לבור שכוסה בעפר באתר להנחת קווי ביוב ביישוב גדיש שביישובי תענך, בביצוע חברת ארזים תשתיות הגלבוש בע"מ.

23.8, רסאן דחבור (54), תושב הכפר עזון שליך קלקיליה בשטחים הכבושים, נהרג כתוצאה מבלוק שנפל מגובה ופגע בראשו, באתר פרויקט שמואל שירא 30-42 בראשון לציון, ביזום אבגד בירוק בע"מ ובביצוע אניס הנדסה ובניין בע"מ.

29.8, עבד-אלעזיז אלדגמה (40), תושב חאן יונס ברצועת עזה, נהרג ביום עבודתו הראשון בישראל, כתוצאה מפגיעת טרקטור במפעל למחזור של חברת נגב אקולוגיה בשדרות מרילנד בראשון ציון.

עובד מת? את המשקיעים בבורסה הוא לא מעניין

הרשות לניירות ערך הצהירה כי מקרי מוות של עובדים כתוצאה מתאונות עבודה אינם "אירועים שיש בהם משום עניין מהותי למשקיע הסביר". זאת, אלא אם נסיבות התאונה עשויות להסב נזק כלכלי של ממש לחברה המדווחת - תנאי שאינו מתקיים בדרך כלל, ובפרט כאשר מדובר בחברות גדולות. החברות מחזיקות בסמכות ובמרחב התמרון לפרש את תנאי העבודה ולקבוע כי משקיעים סבירים עשויים לגלות עניין שאינו כלכלי גרידא באחריותן של חברות למוותם של עובדים. כך חשפה הלית ינאי-לויזון ב"גלובס" (21.8).

בצעד יוצא דופן, חברת עמרם דיווחה לבורסה ב-21.8 על מותם של בני הדודים דיאב וחסן ותד באתר בנייה בטירת הכרמל. הדיווח הקודם לבורסה התרחש בעקבות מותו של מוחמד זיאדאת בן ה-19 באתר לבנייה בגלבוש בשנת 2018. זאת כיוון שאתר הבנייה נסגר לפרק זמן ממושך בעקבות תאונת עבודה קטלנית שלישית. האתר נמצא בזכיינות אלקטרה בנייה וסולל בונה. הדיווח בוצע על ידי אורון אחזקות שפעלה כקבלנית באתר.

מזכ"ל מק"י: קיים ויכוח סביב הרכב המשותפת

"קיים ויכוח סביב הרכב הרשימה המשותפת לכנסת על רקע סוגיות פוליטיות" - כך אמר מזכ"ל מק"י עאדל עמר, העומד בראש מטה הבחירות הארצי של חד"ש, בריאיון ששודר (4.9) ביומן הצהריים של רשת ב'. בשיחה עם אסתי פרוז-עמי הוסיף עמר: "אנחנו רוצים לשחק תפקיד מרכזי בפוליטיקה הישראלית. אך כל עוד תמשיך ממשלת לפיד להעמיק את הכיבוש ולהפלות את האוכלוסייה הערבית בישראל - אין על מה לדבר איתה". לדבריו, "כל מרכיבי הרשימה המשותפת מאוחדים סביב שאלות מרכזיות, כגון ביטול חוק הלאום הגזעני".

מזכ"ל מק"י התייחס לעמדותיה של בל"ד, וציין כי העיכוב בהרכבת הרשימה המשותפת "משרת את הימין הקיצוני המעוניין לפגוע בציבור הערבי. חד"ש מצוידת בתוכנית פוליטית שתשרת את הציבור, ונותרת נאמנה לאחדות המפלגות ככלי לשינוי המציאות". לדבריו, "אין הצדקה לפיצול הרשימה המשותפת ועוד שעה שסמוטריץ' ובן גביר מתאחדים".

לאחרונה פורסם כי בל"ד בראשות ח"כ סמי אבו שחאדה החליטה שלא להתמודד בבחירות הקרובות כחלק מהרשימה המשותפת. עם זאת הודיעה בל"ד כי אינה פוסלת את האפשרות לרוץ לכנסת יחד עם מפלגות אחרות המרכיבות אותה. בריאיון ששודר בכאן 11 (3.9) אמר ח"כ אבו שחאדה כי בל"ד עדיין מתכננת לרוץ בנפרד מהרשימה המשותפת, אך במקביל מנהלת מו"מ מול חד"ש ותע"ל.

ארבעה צעירים הכריזו על סירובם לשרת בצבא כיבוש

צעירה ושלושה צעירים התייצבו בתחילת השבוע (4.9) בבקו"ם תל השומר והכריזו על סירובם לשרת בצבא הכיבוש. אחד מהם, שחר שורץ, כבר ריצה תקופת מאסר בת עשרה ימים. לאחר ששחרר התייצב שנית בבסיס הגיוס. שלושת הצעירים הנוספים הם אביתר רובין, בן 19 מירושלים; עינת גרליץ, בת 19 מתל אביב; ונוה שבתאי לוי, בן 18 מהודו השרון. את הארבעה מלווה "מסרבות" - רשת תמיכה בסרבני ובסרבניות גיוס.

בטרם התייצבו הארבעה בבסיס, השתתפו יחד עם פעילי שמאל בהפגנה סוערת שנערכה במקום. במהלך ההפגנה, החרימו שוטרים דגל פלסטין שהניף אחד הפעילים. בין המשתתפים בהפגנה היה ח"כ עופר כסיף (חד"ש) - הרשימה המשותפת) אשר מרבה להביע את תמיכתו בסרבנים. ח"כ כסיף מסר: "אני מחזק את ידיהם של הסרבניות והסרבנים, מאחר שהם נוקטים פעולה שדורשת אומץ רב. לטעמי, גיבור איננו מי שכובש עם אחר, אלא מי שעומד באומץ נגד הזרם העכור המאיים להטביע אותו".

ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש - הרשימה המשותפת) פרסמה גם היא הודעת תמיכה בצעירים: "ארבעת הצעירים האמיצים הללו מסרבים להתגייס לצבא ולקחת חלק בכיבוש ובדיכוי העם הפלסטיני. ביושרתם המוסרית ובאומץ ליבם הם מזכירים לנו כי ישנה דרך אלטרנטיבית של שותפות אמיתית, של שיווין ושל זכויות אדם לכולם!".

רצח העיתונאי נידאל אגבאריה

העיתונאי נידאל אגבאריה, בן 44, נורה השבוע (4.9) למוות סמוך לביתו באום אל-פחם. שני רעולי פנים ירו לעברו כדורים מטווח קצר, ואחד מהם פגע בראשו. אנשי רפואה פינו אותו לבית החולים העמק בעפולה, שם נקבע מותו. על פי עמותת יוזמות אברהם, רצח אגבאריה הוא מקרה המוות ה-69 בגל מעשי אלימות בחברה הערבית מתחילת השנה. בחודש יוני בשנה שעברה ירו עבריינים לעבר ביתו של אגבאריה, אולם במקרה ההוא לא היו נפגעים.

אגבאריה נהג לפרסם מאמרים בסוגיות חברתיות באתר החדשות "בלדתנא" ("עירנו") אותו ערך. מקורביו מסרו כי בשיחות פרטיות הביע לא פעם חשש כי ישלם בחייו על ביקורתו כלפי הפשע המאורגן בחברה הערבית.

ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל מסר, כי הוא "מזועזע מרציחתו של העיתונאי נידאל אגבאריה ושולח תנחומים למשפחתו". הארגון קרא למשטרה "לפעול באופן מידי לאיתור הרוצחים והבאתם לדין, ולפעול ביתר שאת על מנת למגר את מגיפת האלימות בקרב החברה הערבית".

חד"ש תקפה את התנהלות משטרת ישראל בעקבות הרצח: "המשטרה ידעה כבר שנה כי ארגוני הפשיעה סימנו את אגבאריה. בשנה שעברה פתחו הפושעים באש על ביתו, בזמן שהוא ומשפחתו נמצאו בו. למרות זאת, המשטרה לא פעלה לעצור את הפושעים. נידאל נרצח כתוצאה מאוולת ידה של משטרת ישראל. רצח עיתונאי הוא ניסיון להשתיק את קול המחאה הערבית נגד האלימות והפשיעה. על משטרת ישראל לשים סוף להפקרה של החברה הערבית, להוציא את הנשק מהרחובות ולמצות את הדין עם הרוצחים השפלים".

ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש - הרשימה המשותפת) מסרה: "אין מילים לתאר את עומק הזעזוע מרצח העיתונאי נידאל אגבאריה. על המשטרה להפסיק את הפקת ביטחון האזרחים הערבים, ולמצות את הדין עם הרוצחים המתועבים". מרכז מוסאווא לזכויות האזרחים הערביים בישראל מסר: "דינו של נידאל אגבאריה הוא דין עיתונאי המעז לצאת נגד הפשע המאורגן בחברה הערבית. ירו עליו בעבר והמשטרה שתקה. הערב חיסלו אותו כדי שידע כל עיתונאי ערבי כי עדיף לו שלא לעסוק בפשע ובשחיתות. מצער שהעיתונאים הערבים ננטשו".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

משמרת מחאה בהובלת גננות בכיכר הבימה בתל אביב, 29 באוגוסט (צילום: זו הדרך)

נזקי ההסכם הקיבוצי החדש למורים ולתלמידים

האוצר הרוויח וה"טאלנטיים" שוב נפגעים

בעוד שנושא תוספת השכר שנוי במחלוקת, הפתח שפער ההסכם לפגיעה בזכויות העובדים הוא חד-משמעי. ההסתדרות נכנעה, לפחות באופן חלקי, לדרישות העשויות לפגוע בביטחון התעסוקתי של המורות והמורים. כך למשל מאריך ההסכם בשנה את התקופה בה נאלץ עובד הוראה להמתין לקבלת קביעות. משמעות הדבר היא הארכת התקופה בה יהיו עובדי הוראה חודשים חשופים לפיטורים או לפגיעה בהיקף משרתם. הסעיף מעניש אותם מורים חדשים, עליהם הרעיף משרד האוצר שבחים בניסיון שפל לחצוץ בינם לבין המורים הוותיקים, ולהפעיל לחץ ציבורי על ההסתדרות המורים כדי לכפות עליה ויתורים.

נסיגה נוספת של ההסתדרות חבויה בסעיף שמרבית פרטיו נותרו סתומים, והוצג בהודעות לתקשורת אך ורק כ"ייעול תהליכי הפיטורים". הדרישה להקל על תהליך הפיטורים הפדגוגיים הייתה אחד מיעדי משרד האוצר במסגרת המשא ומתן. זאת, במערכת חינוך המדווחת חדשות לבקרים על נטישה המונית של עובדים ועל מחסור מוצהר באלפי מורים. עדיין לא ברור מה היקף הוויתור שנקטה ההסתדרות המורים בעניין זה, אולם מדובר בצעד חמור ביותר. פיטורים פדגוגיים הם תהליך בעל השלכות חריפות: כאשר הם ננקטים, המורה שפוטר לא יוכל לחזור לעבוד בהוראה או בתחום חינוכי אחר, אלא אם כן קיימות נסיבות מיוחדות להחזרתו. כלומר, פיטורים פדגוגיים הם הלכה למעשה גזר דין מוות עבור קריירה של עובד הוראה. החלטת ההסתדרות המורים לוותר בעניין כה דרמטי היא חסרת אחריות ואף הרת אסון.

העסקה תחת חוזה אישי - בכייה לדורות

אך ויתורה החמור ביותר של ההסתדרות המורים בהסכם הקיבוצי החדש הגיע בדמות סעיף אשר מאפשר קליטת עובדי הוראה בחוזה העסקה אישי. בעוד שאישור הארכת תקופת ההמתנה לקביעות ו-"ייעול תהליכי הפיטורים" הם נסיגה מתונה יחסית, מהווה סעיף זה פריצה של ממש בכוחה של העבודה המאורגנת ובכוח המשא ומתן הקיבוצי, והכל בהסכמת ההסתדרות המורים.

המשך בעמוד 6...

שנת הלימודים נפתחה באחד בספטמבר לאחר מאבק קשה ומתוקשר לשיפור תנאי העסקתם של עובדי ועובדות ההוראה. בסיום משא ומתן מפרך, הגיעו ההסתדרות המורים ומשרד האוצר לעמק השווה, וניסחו הסכם קיבוצי חדש אשר צפוי להיחתם בהמשך השנה. ההסכמות הסירו את איום השביתה מצד ההסתדרות המורים, והביאו לסיומה של סאגה ארוכה ומבזה, במהלכה לא מצאה מדינת ישראל לנכון לחתום על חוזה העסקה מכבד המטיב עם מחנכי ילדיה.

במשך שנים התחמקה המדינה מחתימה על הסכם שכר חדש עם ההסתדרות המורים. שלוש שנים לאחר פקיעת תוקף ההסכם הקודם, יזכו עובדי ההוראה סוף סוף בהסכם שכר חדש. יפה בן דוד התעקשה להביא את הצדדים לחתימה עליו למרות ניסיונות משרד האוצר לגרור את רגליו. כעת, לאחר שהאבק שקע, ניתן לומר כי הנחישות שהפגינו ההסתדרות המורים ובן דוד הוכיחה את עצמה.

הישג ראוי לשמו או ויתור הרסני?

ההסכם צפוי להעלות באופן משמעותי את שכר עובדי ההוראה החדשים. בנוסף, מבטיח ההסכם תוספת של 1,100 ש"ח לפחות למורים הוותיקים. תוספת זו הייתה אחת מנקודות המחלוקת העיקריות בין משרד האוצר להסתדרות המורים, והסכום שנקבע בהסכם גבוה בהרבה מזה שהציע משרד האוצר לאורך מרבית הדיונים.

אולם את ההישגים היפים של ההסתדרות המורים חיוני לקחת בעירבון מוגבל. בהסתכלות רחבה יותר על ההסכם, הוא בלתי מספק מבחינת השכר ועלול להזיק לציבור המורים בטווח הרחוק.

דרישת הדגל של ההסתדרות המורים לאורך המשא ומתן הייתה הבטחת שכר בגובה עשרת אלפים שקלים לפחות עבור מורה מתחיל. בסופו של דבר, יזכו מורים מתחילים לשכר התחלתי של 9,000 ש"ח בלבד - סכום נמוך אף מזה שנקב משרד החינוך בהצעת הפשרה בין הצדדים (9,500). לאחר שלוש שנים של קיפאון בשכר, ומבלי שההסכם מבטיח למורים פיצוי על התקופה המדוברת, התנאים הנוכחיים אינם מספיקים. על אחת כמה וכמה אם תוספת השכר תבוצע בפעילות. וזו רק ההתחלה - מתברר כי משרד האוצר קיבל את מבוקשו גם בסעיפים אחרים.

יו"ר הסתדרות המורים יפה בן דוד בריאיון לערוץ 12 (צילום מסך)

באופן ראוי לתלמידי ישראל. קשה לדמיין זאת במציאות בה המורים ילחמו זה בזה על מנת לזכות בתוספות לשכרם הבלתי מספק. למעשה, ההסכם החדש מעורר את המורים להעדיף אינטרס אישי על פני קולגיאליזם ומחשבה על לימוד איכותי יותר. גם כאן, המורים החדשים יהיו אלה שיפגעו – הרי איזו סיבה תהיה למורים ותיקים ומנוסים לתרום מניסיונם על מנת לקדם? אך הנפגעים הראשונים יהיו בהחלט התלמידים, שייאלצו ללמוד באווירה עוינת.

בובות על חוט בידי משרד האוצר

בהקשר זה ראוי להזכיר לגנאי את התפקיד הריאקציוני שמילאה הנהגת ההורים הארצית לאורך המאבק כולו. מירום שיף, יו"ר ההנהגה, עמד בלא בוש לימנים של שר האוצר אביגדור ליברמן ונשיא התאחדות התעשיינים רון תומר. בכך – בחר בהפגנות בצד העומד נגד עובדי ההוראה. במסיבת העיתונאים המשותפת של השלושה בסוף חודש מאי, אימץ שיף את שיח "המצוינות והגמישות הניהולית" המכובס והמעוות, אותו מדקלם משרד האוצר. בהמשך, החליטה הנהגת ההורים בראשותו לעתור לבית הדין לעבודה בבקשה להוצאת צווי מניעה למורים השוכתים. נראה ששיף, המכהן כמנכ"ל חברת ביופט, לא יכול היה לפעול אלא כמצופה מהאינטרסים המעמדיים שלו.

גם התקשורת הישראלית פעלה לאורך המשבר בדיוק כמצופה ממנה, ודאגה לדברר בנאמנות את עמדת משרד האוצר. מהדורות החדשות והעיתונים הטילו את מלוא האחריות למשבר על כתפי המורים, ליבו בשמחה את ניסיונות הפילוג ביניהם, ולא בחלו באף שקר, תיאוריית קונספירציה או הכפשה אישית כלפי יפה בן דוד. השיא הגיע כאשר לימור לבנת בדתה עלילת דם, לפיה בן דוד חותרת לשביתה בשירותו של נתניהו. לאחר כשלושה חודשים כשרת חינוך, ניתן היה לצפות שלא תעז להתבטא בנושא. אך במציאות המגוחכת שיוצרת התקשורת הפוליטית בישראל, היו לסחורת קונים רבים.

המאבקים בין משרד האוצר לבין משרד החינוך התנהלו כצפוי לאורך קווי גזרה נאיו-ליברליים למהדרין, אך בישרו למרות זאת על הפתעה חיובית. עמידתה של שרת החינוך יפעת שאשא ביטון על ניהול מדיניות משרדה באופן עצמאי הובילה אותה לעימות ישיר מול משרד האוצר, הרואה בעצמו בעל הבית האמיתי במדינה. מכורח הנסיבות, עמדה השרה הימנית, המקדמת רפורמות הפרטה, לצד עובדי משרדה. בכך, נקטה עמדה אמיצה בהרבה מזו של ראש הממשלה יאיר לפיד. האחרון הקפיד להימנע מהתערבות במשא ומתן, וטמן את ראשו בחול לאורך המשבר כולו. התייצבותה הנחושה של שרת החינוך נגד עמדת משרד האוצר הריאקציונית ראויה להיזכר.

אדם אלי

...המשך מעמוד 5

מאז שפתחו עובדות ועובדי ההוראה במאבק, סימן משרד האוצר שני יעדים אסטרטגיים: פגיעה בימי החופשה של המורים ("התאמת ימי החופשה" בלשונם) והעסקת מורים בחוזים אישיים. בנוגע לחופשות – השכילה הסתדרות המורים למתוח קו ולא להתפשר. אולם דווקא בנושא החשוב והבוער ביותר – העסקת ישירה ורציפה, בחרה בוותיקור שעלול להיזכר כבכיה לדרורות.

הסתדרות המורים הכחישה תחילה את הסכמתה לסעיף הדרקוני, ונראה כי פעלה להמתיק מעט את רוע הגזרה. במהלך המשא ומתן דרשה כי החוזים האישיים יחולו רק על עובדים שאינם מועסקים כמורים בפועל. אולם חרף מאמציה, נדמה כי ניגשה בחצי פה דווקא למאבק הכי משמעותי לעתיד העבודה המאורגנת במקצוע ההוראה.

ההסתדרות נכשלה במבחן זכויות העובדים

מעבר לפגיעה בזכויות העובדים, בביטחון התעסוקתי, בכוח העמידה הקיבוצי ובעבודה המאורגנת עקב הסעיפים הנ"ל, הם גם פוגעים באופן חמור ביכולתם של המורים לבצע את עבודתם נכונה. עבודת החינוך כוללת במהותה שיח פתוח, דיונים מורכבים וחשיבה ביקורתית. על מנת להבטיח מרכיבים אלה, יש להעניק למורים חופש ביטוי במסגרת עבודתם בכיתה. אך גם במידה שהחופש ניתן למורים, הוא מרוקן מתוכנו שעה שאינו מגובה בביטחון תעסוקתי עבור עובדי ההוראה.

העיתון "זו הדרך" הצביע לא פעם על מדיניות סתימת הפיות בה נוקט משרד החינוך, במיוחד ביחסו כלפי מורים ערבים. כעת, מבטיח ההסכם החדש כי סתימת הפיות תגובה גם בחרב פיטורים. זו תונח על צווארם של מורים אשר יבקשו לנהל שיח ביקורתי, והתוצאה תהיה – הרתעת מורים מכל ניסיון לקיים דיון בעל ערך בכיתותיהם. זו לא טעות, זו מדיניות. הרי בדיק למציאות הזו מנווט משרד האוצר. הוא שואף לייצר מורים מוחלשים, מפוחדים, אשר יחשבו פעמיים לפני שישמיעו את קולם. הסתדרות המורים הגישה לאוצר את התנאים לכך על מגש כסף.

יומיים לפני השגת ההסכמות בין הסתדרות המורים למשרד האוצר, ובעקבות הפרסומים בנוגע להבנות המתגבשות בנושא החוזים האישיים, פנתה סיעת חד"ש בהסתדרות המורים ליפה בן דוד בדרישה, כי תבלום את המהלך בכל מחיר. הפנייה נחתמה באמירה: "בשעה היסטורית זו עבור ציבור המורים, הוטלה עליך האחריות לעמוד אל מול ניסיונות הפילוג ההרסניים שמבקש משרד האוצר לזרוע במערכת החינוך – יצירת מעמדות שונים בחדרי המורים, וחסול הסולידריות והקולגיאליזם בין צוותי ההוראה. אנו מחזקים את ידיך אל מול ניסיונות אלה, ומקווים כי תדחי אותם על הסף". למרבה הצער, במבחן הזה נכשלה בן דוד.

הפרד ומשול בחדר המורים – נוסח ליברמן

לנזקים הישירים שיגרם ההסכם החדש יצטרפו נזקים עקיפים. ההסכם כולל סעיפים בנושא "בזנוסים למורים מצטיינים". לפי ההסכם, חלוקת תוספות אלה נתונה לשיקול דעתם הבלעדי של המנהלים. כך, צפוי התגמול המובטח להגביר את אווירת החנפנות והצטיינות במערכת. המורים ייאלצו להלך יום-יום על קליפות ביצים על מנת שלא לפגוע בסיכוייהם לזכות בבזנוס. וחמור מכך, אל חדרי המורים תחדור אווירה תחרותית ורעילה.

פתגם ידוע גורס כי דרוש כפר שלם לגדל ילד. החינוך אינו פרויקט יחידני, ועבודת צוות היא הכרחית על מנת לספקו

ריאיון עם חוקר התקשורת ג'יימס לדבטר שפורסם במגזין "ג'קובין"

לא מה שחשבתם - מרקס העיתונאי

גדול מכתבתו של מרקס בנושאים כלכליים נועד לחשוף את כשלו. לפי מרקס, הקפיטליזם עתיד להיכשל, ולכן החלוקה מחדש של העושר דרך מדיניות הסחר החופשי היא תופעה זמנית בלבד. יתר על כן, מרקס הרבה להצביע על האופן בו העמיק הסחר החופשי את העוני במדינות ובקבוצות אוכלוסייה שונות.

זו נקודת המבט דרכה תפס מרקס את מדיניותה של בריטניה בהודו ובסין. להשקפתו, סחר האופיום – שהתרחב לממדים אדירים בשלהי המאה ה-18 – היה חיוני לייצוב הכלכלה הבריטית המעורערת. מרקס הסביר כיצד הכתר הבריטי וחברת הודו המזרחית הכריחו את ההודים לגדל אופיום וגרמו לסינים להתמכר אליו – הכל בשם הסחר החופשי. מבחינת מרקס, האירוע הפוליטי החשוב ביותר שאירע בתקופת חייו (לכל הפחות לפני הקמת האינטרנציונל הראשון והתקוממות הקומונה הפריסאית ב-1871), היה דיכוי מהפכות 1848 בצרפת וביתר מדינות אירופה. זה גרם לו להבין כי לא ניתן להפיל את המשטר הקפיטליסטי ללא מעמד עובדים מאורגן ובעל תודעה מעמדית מפותחת.

כיצד התייחס מרקס לארה"ב ולעבדות?

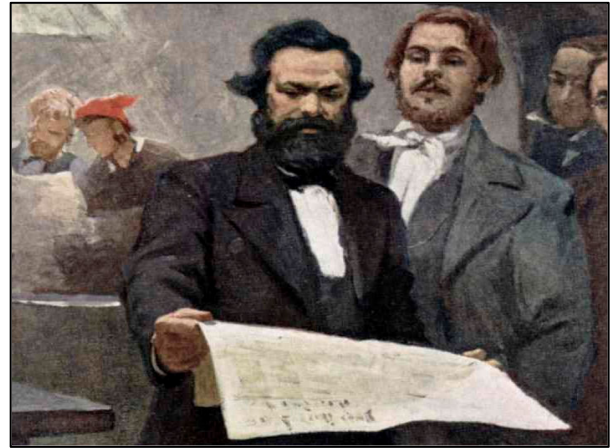
מרקס לא ניסח באופן שיטתי את השקפותיו על ארה"ב, וכדי לגלות אותן ניתן רק לצרף פיסות ממאמריו וממעשיו. ב-1864 הוא חתם על מכתב מהאינטרנציונל הראשון אל לינקולן, המברך אותו לרגל בחירתו לכהונה שניה כנשיא. יש לציין כי מרקס מעולם לא ביקר בארה"ב.

ברור שמרקס נמשך לשני מאפיינים במבנה המדינה האמריקאית: היעדר בית מלוכה והיעדר מעמד אריסטוקרטי מבוסס. הוא עקב בעניין רב אחר הפוליטיקה האמריקאית, והאמין כי ייסוד המפלגה הרפובליקאית ובחירתו של לינקולן לנשיאות היו נקודות מפנה בהיסטוריה שלה. לכן תקף את האופן בו סיקרה העיתונות הבריטית את מלחמת האזרחים האמריקאית ותפס אותה כצבוע – תעשיית הטקסטיל הבריטית התבססה על כותנה זולה שייצרו עבדים במדינות הדרום בארה"ב. כך הבין מרקס כי האינטרס הכלכלי מניע את הסיקור השלילי של לינקולן בעיתונות הבריטית.

כיצד משנים כתביו העיתונאיים של מרקס את הבנת חשיבותו ודמותו?

ראשית, קוראי כתביו הכלכליים והפילוסופיים של מרקס עלולים לראות בו הוגה של רעיונות מופשטים, הנותר מנותק מהעולם והמציאות הסובבים אותו. לעומת זאת, כתביו העיתונאיים חושפים את סקרנותו, ולעיתים אף את תשוקתו ביחס לפרטי המציאות של החיים הכלכליים והפוליטיים במאה ה-19. שנית, יש המציגים את מרקס כאיש מדע גרידא – היינו כאדם שנטה להתרחק ממחשבה מוסרית או סנטימנטלית. כמובן שמרקס דגל בשיטה מדעית, אך בקריאת מאמריו העיתונאיים לא ניתן להתעלם מכתבתו המלאה רגשות עזים נגד העבדות, נגד סחר האופיום, למען זכויות העם העובד ונגד העמקת העוני. כתביו העיתונאיים מראים כי מרקס לא היה דטרמיניסט שישב בחיבוק ידיים וחיכה שההיסטוריה תעשה את שלה. הוא הרגיש מחויב לשכנע, ולהשתמש בחדשות בתור הוכחה נוספת להשקפת עולמו.

תרגום מאנגלית: אסף טלגם

קרל מרקס ופרידריך אנגלס בבית הדפוס בו ראה אור "ניו יורק טריביון" (א. קפירו, 1895)

כלכלן פוליטי? פילוסוף? עיתונאי? מאתיים שנים לאחר הולדתו, מוכר קרל מרקס לציבור הרחב כהוגה הסוציאליסטי והקומוניסטי המשפיע ביותר אי פעם – אך רק לעתים נדירות כבן "השדרה הרביעית". חוקר העיתונות ג'יימס לדבטר, אשר ערך את קובץ מאמריו העיתונאיים של מרקס (יצא לאור ב-2008), גורס כי יש לראות במרקס בראש ובראשונה עיתונאי. הריאיון להלן, שערך סטיבן שרמן עם לדבטר לאחר פרסום הקובץ, דן בקריירה העיתונאית הארוכה של מרקס.

כיצד הגיע מרקס לכתיבה עיתונאית?

מרקס היה עיתונאי כמעט כל חייו הבוגרים. הוא החל לכתוב ל"ריינישה צייטונג" ב-1842 וייסד עיתון משלו ב-1848. ל"ניו יורק טריביון" החל לכתוב לאחר שפגש עורך אמריקאי בשם צ'ארלס דאנה בעיר קלן בשנת 1848. כמה שנים לאחר פגישתם, ביקש דאנה ממרקס לחבר עבור "טריביון" מאמרים העוסקים במצב הכלכלי והפוליטי בגרמניה. לדעתו, מרקס ואנגלס ראו ב"טריביון" כלי לפרסום השקפותיהם, אשר סיפק להם גישה כמעט בלתי אמצעית לדעת קהל קוראים רחב. יש לציין גם כי מרקס היה זקוק לכסף. השכר שקיבל עבור מאמריו ב"טריביון" היה מקור ההכנסה היציב ביותר שלו (אם אין מחשיבים את הסיוע הכספי שהגיש לו אנגלס).

מה הייתה גישתו של מרקס לכתיבה עיתונאית?

המאמרים שפרסמו מרקס ואנגלס בעיתון כלל לא דומים לחומרים שמפרסמת העיתונות כיום, אך גם לא מילאו אחר מוסכמות העיתונות האנגלו-אמריקאית במאה ה-19. אין בכתיבה העיתונאית של מרקס דיווחים מכלי ראשון, ראיונות, או סיקורי אירועים. מאמריו היו ביקורתיים והתבססו כמו יתר עבודתו על המקורות שעמדו לרשותו בספריה הבריטית. גישתו הבסיסית של מרקס לכתיבה עיתונאית הייתה סקירה פוליטית של אירועים חדשותיים – בחירות, התקוממויות, מלחמת האופיום השנייה, מלחמת האזרחים האמריקאית ועוד. את ניתוח האירועים היה מצמצם לכדי שאלה פוליטית מהותית עליה היה מבקש לענות.

באלו נושאים עסקו מאמריו של מרקס?

האידיאולוגיה הכלכלית הדומיננטית באירופה במחצית הראשונה של המאה ה-19 דגלה ב"סחר חופשי". לכן, חלק

הנשיא גבריאל בוריק מצביע במשאל העם לאישור החוקה החדשה, 4 בספטמבר (צילום: אל סיגלו)

החוקה החדשה בצ'ילה לא אושרה במשאל עם

הבטיח בוריק לשוב ולקדם חוקה אשר תמחה את זכר הדיקטטורה אחת ולתמיד.

מאות אלפים הפגינו בעקבות ניסיון התנקשות בסגנית נשיא ארגנטינה

מאות אלפים הפגינו בשבוע שעבר (2.9) במרכז בואנוס איירס בעקבות ניסיון התנקשות בחייה של סגנית נשיא ארגנטינה, כריסטינה קירשנר. סגנית הנשיא שוחחה עם מאות מתומכיה סמוך לביתה הממוקם בצפון הבירה, כאשר חמוש קירב אקדח לפניה וניסה לירות. אולם בעקבות תקלה או מעצור בנשק, הירי לא צלח וקירשנר ניצלה.

המשטרה המקומית עצרה במקום את החשוד במעשה, פרננדו סבאג (35), המכונה "עלי" - אזור ברזילאי ותושב ארגנטינאי מזה שנים רבות. סבאג מפעיל חברת הסעות בבעלותו. פורסם כי הוא תומך בקבוצות נאו-נאציות.

אל ההפגנה הצטרפו כל האיגודים המקצועיים בארגנטינה, כמו גם פעילי התנועה הפרוניסטית אותה מנהיגה קירשנר. עוד לקחו חלק בהפגנה המפלגה הקומוניסטית, המפלגה הקומוניסטית המהפכנית וארגוני שמאל נוספים. גם חברי ההתארגנות היהודית השמאלית "הקריאה הארגנטינאית-יהודית" לקחו חלק במחאות. ההמונים הגיעו להפגנה מכל חלקי העיר והצטופפו מול ארמון הנשיאות ("הבית הוורוד"). הפגנות ועצרות נוספות נערכו במקביל ברחבי ארגנטינה.

נשיא ארגנטינה, אלברטו פרננדס, חשף כי האקדח בו אחז סבאג היה טעון בחמישה כדורים. הנשיא גינה את התקיפה באומרו כי "הניסיון לקטול את חייה של קירשנר הוא מהחמורים ביותר שידעה המדינה מאז נפילת הדיקטטורה בשנת 1983". בתיעוד נוסף שפורסם ברשתות החברתיות, נראים תומכיה של סגנית הנשיא מנסים לחצוץ בינה לבין התוקף.

בימים אלה מתמודדת סגנית הנשיא על חירותה במשפט שחיתות, בו היא מואשמת בעבירות הונאה שביצעה לכאורה בעת כהונתה כנשיאת ארגנטינה בשנים 2007-2015.

מפלה לממשלת השמאל בצ'ילה: אזרחי המדינה הכריעו השבוע (4.9) נגד אימוץ חוקה חדשה ומתקדמת שעשויה הייתה לכוון רפורמות חברתיות, כלכליות ופוליטיות נרחבות. החוקה החדשה נועדה להחליף את החוקה הניאו-ליברלית הנוכחית, אשר נחקקה ב-1980 כחלק מצעדי הדיקטטורה העקובה מדם של הגנרל הפרו-אמריקאי אוגוסטו פינורשה. בטרם ספירת כלל הקולות, עולה כי כ-62% מהמצביעים התנגדו לחוקה החדשה. לעומת זאת, בקרב הצ'יליאנים המתגוררים מחוץ למולדתם נרשם רוב שתמך בכינונה. כך בשבדיה, 89% מהבוחרים היו בעדה. בישראל לעומת זאת, נרשם אחד מהמקרים הבודדים בהם רוב המצביעים התנגדו לה (79%).

כוחות הימין ובעלי ההון התגייסו נגד הצעת החוקה משום שדגשה הונחו, בין היתר, בביטוח בריאות אוניברסלי; בשוויון מגדרי בממשלה; בחיזוק האיגודים המקצועיים; בזכות להפלה; במתן אוטונומיה רחבה יותר לעמים הילידים; בזכויות בעלי חיים; בשמירה על מאגרי הטבע; בעיגון הזכויות לדורות ציבורי, בהשקעה בחינוך, בהרחבת הפנסיה, בגישה לאומית לאינטרנט, בשמירה על אוויר ומים נקיים; בטיפול ברווחת האזרחים לאורך כל חייהם. בנוסף, כלל הצעת החוקה תשתיות לביטול כל תהליכי הפרטה אותם ביצעו ממשלות צ'ילה בעשורים האחרונים, ובהם הפרטת תעשיית האנרגיה והמים, וכמו כן הפרטת שירותי הבריאות, ההשכלה והפנסיה.

את החוקה החדשה ניסחה אסיפה מכוננת ראשונה מסוגה בעולם – היא הורכבה מגברים ונשים באופן שוויוני, וכללה סעיפי יסוד המחייבים שוויון מגדרי בהרכבת כל ממשלה. בנוסף לכך, כללה החוקה סעיף להגדרת צ'ילה כמדינה רב-לאומית, המייצגת את כלל אזרחיה לרבות בני העמים המקוריים והילידים.

הנשיא גבריאל בוריק, שקידם את הצעת החוקה, אמר כי הוא מתחייב לעמוד בראש ממשלה שתפעל לאחדות המדינה: "בזמנים הקשים שידענו מדינתנו כעת, אנו בוחרים להמשיך קדימה עם הדמוקרטיה וללכת בנתיב פתרון המחלוקות". עוד

ריאליזם מאגי נוסח הקפיטליזם המאוחר

פיל וגלובר מציגים את החוויה האפרו-אמריקאית המודרנית על עיוותיה ומוזריותה באופנים שונים וייחודיים. עם זאת, ניכר כי יש להם שפה משותפת: הם משתמשים באלמנטים פנטסטיים וסוריאליסטיים לייצוג המציאות האמריקאית הגזענית והמנוכרת. הסרט "תברח" חושף את גזענות החברה האמריקאית הלבנה והבורגנית דרך הבלטת חוסר מודעותה להיותה כזו. היא תופסת את הגזענות כשקופה – אנשיה מתעקשים להדגיש שאינם גזענים, אלא "רק" פועלים לפי חוקי המערכת. בסדרה "אטלנטה" לובש המתח בין זהות למעמד את צורתה של ועדה דמונית הבוחנת את "מידת כהות העור" כתנאי לזכייה במלגה ללימודים.

ניתן לזהות את הסגנון ביצירותיהם של פיל וגלובר עם הריאליזם המאגי שהתגבש בשנות העשרים של המאה הקודמת בגרמניה. הזרם זיהה עיוותים בחברה המודרנית וביקש לייצגם דרך הרחקה מכוונת של הדימוי מהמציאות.

המורכבות שמציג הסגנון גורמת לרבים לזהות אותו שלא בצדק כ"אמנות גבוהה" הנצרכת בידי אליטה אמנותית. אולם הפופולריות של יצירות כגון "אטלנטה" ו"תברח" מגלה כי ריאליזם מאגי מאפשר מגע עם קהל רחב ביותר כל עוד הוא נוגע בנושאים הרלבנטיים למציאות החברתית העכשווית.

דרך האסתטיקה הייחודית שלהם, מציגים פיל וגלובר נקודות מבט אשר חומקות מגבולותיה של פוליטיקת הזהויות, הזוכה כיום בבמה המרכזית בתרבות. הם אמנם מציגים חוויה אישית וזהותית, אך מנגישים אותה באופן רדיקלי וביקורתי.

כך למשל, מפנות יצירותיהם עורף לשתי הדרכים המקובלות בקולנוע לתיאור חייהם וחוויותיהם של ה"עניים": תיאור מתקתק ונוסטלגי (המסופר על ידי מי שנחלץ מהעוני); או התרפקות רומנטית על הקושי והעולב שבחיים הללו. בחירת שני היוצרים בריאליזם מאגי מתווכת לצופה את עולמו של מעמד הפועלים ומציגה את קשייו ואתגריו בצורה אמינה ומעניינת הרבה יותר.

רעיון הניכור מרכזי לעבודתו של קארל מרקס. משמעו ניתוק בין הפועלים לבין הסחורה שהם מייצרים. מעניין כי דווקא בתוך טקסט המנוסח כמדעי, בחר מרקס במונח רגשי במיוחד לתיאור התופעה. הניכור עשוי לעוות את תנאי חייו של האדם העובד הן במובן החומרי הן במובן התודעתי.

אין זה מקרי כי סגנון הריאליזם המאגי צץ שוב ושוב בתרבות הפופולרית הממוקמת בפריפריה הגלובלית הכלכלית: גרמניה לאחר מלחמת העולם הראשונה, העיירות הנשכחות של העולם השלישי בספריו של גרסיה מרקס, העניים המגורשים מבתיים ב"נס במילאנו" של ויטוריו דה-סיקה, וגם גוף עבודותיו של איליה סולימאן, המתאר את הניתוקים המשונים מהמציאות בחייהם של פלסטינים החיים תחת הכיבוש הישראלי. החברה הקפיטליסטית נתפסת כדבר חייזרי בעיני מי שמוצא את עצמו מביט בה מהשוליים. במובן זה מצליח הריאליזם המאגי להציג את המציאות הקשה ביותר דווקא דרך הפנטסטי. באמצעות מסורת הריאליזם המאגי, מבקש גל חדש של יוצרים אמריקאים לשרטט עלילות קסומות ומאגיות סביב הפחדים, הייאוש והניתוק שמייצרים הניכור, הניצול והגזענות הבלתי נפרדים מהמציאות הקפיטליסטית.

הצלחת סרטו החדש של ג'ורדן פיל "אין מצב", בצד העונה הרביעית והמבטיחה של "אטלנטה", מוכיחות כי הגל החדש נמצא בשיאו האמנותי. דור הצופים הנוכחי זוכה כעת לחזות ביצירות פוליטיות ביקורתיות ומהנות, המבטאות בחירה מודעת של יוצריהן לבקר דיכוי וניצול מעמדי. תכנים קשים אלה הם מצליחים לבטא ביד אמן קסומה.

אורי נתן

צילום מהקליפ לשיר This is America

קולנוע קסום לעולם מנוכר

בשנים האחרונות בולטים ג'ורדן פיל ודונלד גלובר, שני קומיקאים אמריקאים שחורים, כבמאי יצירות פורצות דרך. פיל, יחד עם שותפו קיגן מייקל קי התפרסמו בעקבות סדרת המערכונים המצליחה שלהם "קי אנד פיל". הסדרה התאפיינה, בצד הומור שטותי ופרוע, בשימוש בפארודיה ובסאטירה המתקלות את המציאות הפוליטית והחברתית בארצות הברית. לימים, שימשה התוכנית מצע גידול ליכולות הבימוי של פיל.

במקביל לסדרה, פתח פיל בקריירת בימוי עצמאית עם הסרט "תברח" (2017). מדובר בסרט אימה בלתי שגרתי שזכה בתהודה בינלאומית ובמעמד של סרט "קאלט". הסרט רווי סמלים המהדהדים את החוויה הקיומית השחורה בארצות הברית, ושזור לסירוגין מוטיבים סוריאליסטיים ומאיימים. אולם מעמדו של פיל כיוצר בולט ומשמעותי בדורו התקבע ב-2019 עם סרטו השני "אנחנו" – סרט אימה נוסף, שהוא אנלוגיה בועטת לריבוד החברתי ולמעמד הביניים באמריקה, החי חיי נוחות ועיוור לסבלו של האחר.

שני יוצרים, שתי פרשנויות

יצירתו של פיל נעה מהתמקדות בחוויה השחורה ב"תברח" לעבר תיקול סוגיות אוניברסליות יותר כגון ניצול כלכלי ב-"אנחנו". תמורה דומה חלה גם לאורך הפרויקט הגדול הראשון אותו ביים גלובר – סדרת הטלוויזיה "אטלנטה". בדומה לפיל, גם גלובר החל את דרכו בקומדיה. במקביל, הוא מתפעל קריירת ראפ מוצלחת תחת השם "צ'יילדיש גמבינו". שירו של גמבינו "This is America" כבש את התודעה הציבורית מיד עם יציאתו, בין השאר הודות לקליפ אייקוני בבימויו של הירו מוראי. הקליפ מציג דיוקן מבוזבז ומקוטע של האלימות, השנאה והעוני בארצות הברית. גלובר מכבד בקליפ בעצמו, והוא נראה בו לכל אורכו בצעדי ריקוד מעוותים. עם זאת, תחושת האלימות והאימה מלוות גם במוטיבים שמחים ומעודדים. הפער בין הקטבים מייצר תחושת בלבול וחוסר איזון, שתפקידם לתווך את החוויה הקיומית השחורה בארצות הברית.

תחושה מאיימת וסוריאליסטית זו היא אבן היסוד גם בסדרה "אטלנטה". זו מתחילה כקומדיה בעלת אחיזה ברורה במציאות, אך ככל שמתקדמת עלילתה, היא חושפת עולם מוגזם ומשונה המתכתב עם העיוותים והאיומים האורבים בעולם "שלנו".

אם ובתה נרצחו בלוד

איימן עודה מגיע ליפו

חוג בית

ביום רביעי, 7.9, בשעה 20:00
ברחוב מעפילי סלודור 8

ביקור סולידריות

אצל סניף חד"ש בעיר טירה

נגד פינוי והריסה של למעלה ממאה בתי מגורים
ביום חמישי, 8.9
לפרטים נוספים ולהסעות:
יהלי 054-2616009

חד"ש תל אביב

מחאה מול ביקור נציגי משרד האוצר ביפו
ביום רביעי, 7.9, בשעה 20:30
כיכר השעון ביפו העתיקה

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א
הופעה

הדר נויברג וקטיה טובול

ביום רביעי, 7.9, בשעה 20:30

הקרנת הסרט

"אלכסנדריה למה?" יוסף שאהין

דיון בהנחיית שירה מרק בן צבי
מצרים, 1979, 133 דקות (ערבית; כתוביות באנגלית)
מוצ"ש, 10.9, בשעה 20:00

שירה בגדה #31

מנחה: אמיר חרש

ביום שני, 19.9, בשעה 20:00

מנאר חג'אג' (בצד שמאל) ובתה חדרה, נפלו קורבן לפשיעה
ולאוזלת היד של המשטרה (צילום: אל אתיאחד)

מנאר חג'אג' (34) ובתה חדרה בת ה-14 נרצחו השבוע
(5.9) ביריות מתחת לבניין מגוריהן לאחר שחזרו מקניות.
אחותה התאומה של חדרה נורתה גם היא ופונתה לבית
החולים אסף הרופא במצב בינוני. איש לא נעצר, אך נמסר כי
המשטרה פתחה בסריקות אחר היורים.

הירי התרחש ברחוב הרב קוק בעיר לוד. חובשים
ופרדמיקים של מד"א הועקו לזירה, וטיפול בשלוש
הנפגעות לפני שפינו אותן לבית החולים.

יו"ר הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי, ח"כ
עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת), תקפה
את אוזלת היד של משטרת ישראל: "לדויות העיתונאי נידאל
אגבאריה שנורה למוות בקושי הגיעה לסיומה, וכבר התרחש
מקרה ירי נוסף באם ובשתי בנותיה בנות ה-14. בטיבה עצרו
חמושים אמבולנס שפינה פצוע ירי ואז חטפו אותו. על
המשטרה להפסיק להתרברב בכמות הנשק שתפסה, ובאופן בו
צמצמה לכאורה את הפשיעה בחברה הערבית. השקרים האלה
לא עובדים עלינו, משום שהמציאות המדממת טופחת על
פנינו יום יום".

מאות השתתפו אמש בלווייתו של העיתונאי נידאל
אגבאריה באום אל-פחם (ר' עמ' 4). "רק למשטרה הכוח
לתקל את הקטסטרופה שהיא מגפת האלימות בחברה
הערבית", אמר חבר הכנסת לשעבר בסיעת חד"ש ותושב
העיר, ד"ר יוסף ג'בארין, לחדשות 12. "זו לא חוכמה להטיל
את האשמה על ההנהגה המקומית ועל החברה האזרחית. איש
לא יכול למנוע את הפשע מלבד ממשטרת ישראל – אך
בינתיים היא לא עושה את עבודתה, ולכן מקרים מזעזעים
כאלה ימשיכו לקרות". "נידאל היה אדם מכובד, נעים הליכות,
איש תרבות, שלא היה לו שום קשר לפשיעה או לאלימות.
נראה כי ארגוני הפשע ביקשו להעביר באמצעותו מסר
לאחרים", הוסיף ד"ר ג'בארין.

פעילי חד"ש בחיפה הפגינו השבוע (6.9) מול מטה
המשטרה בעיר. המפגינים מחו על אוזלת היד של המשטרה
בכל הנוגע למניעת מעשי רצח ואלימות בחברה הערבית. דובר
חד"ש מסר: "שבועים וחמישה אזרחים ערבים-פלסטינים
נרצחו מתחילת השנה. זו לא מקריות – זו מדיניות!".

השבוע באתר "זו הדרך"

חד"ש דורשת להעמיד לדין את האחראים למוות
של שירין אבו עאקלה, צעדים ארגוניים באסם,
מחאות בבית החולים הצרפתי בנצרת ועוד...
zoha.org.il

ח"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il, מק"י: maki.org.il, info@maki.org.il